

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Rekrytering av framtidens domare (SOU 2017:85)

Allmänna synpunkter

Högsta förvaltningsdomstolen anser att utredningen på ett förtjänstfullt sätt har analyserat och gett förslag till åtgärder för att främja rekryteringen av ordinarie domare. Högsta förvaltningsdomstolen instämmer i utredningens bedömning att den särskilda domarutbildningen behöver byggas ut så att antalet utbildade assessorer som kan söka ordinarie domaranställningar ökar.

Föreslagna ändringar i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Förslaget att införa en bestämmelse i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar om att det utöver ordinarie domare får finnas tidsbegränsat anställda domare för vikariats- eller förstärkningsändamål och domare anställda i utbildningssyfte tillstyrks. Som utredningen pekar på är det viktigt för förtroendet för domstolarna och intresset av god insyn för allmänheten att det direkt av lag framgår vilka som utövar domarmakten.

Införandet av en bestämmelse om inhämtande av yttrande från domstolschefen

Högsta förvaltningsdomstolen tillstyrker utredningens förslag att införa en bestämmelse om att Domarnämnden ska inhämta yttrande från domstolschefen. En lagreglering skulle markera domstolarnas särställning i processen och säkerställa att domstolens synpunkter alltid får komma till uttryck. Som utredningen pekar på skulle en lagreglering skapa ytterligare stabilitet i förfarandet vid utnämning av ordinarie domare och öka transparensen i rekryteringsprocessen för ordinarie domare.

Domstolsverkets rätt att närvara och yttra sig vid Domarnämndens sammanträden

Det är av central betydelse att Domarnämnden självständigt bereder utnämningssärenden vad gäller ordinarie domare. Högsta förvaltningsdomstolen tillstyrker därför förslaget att Domstolsverkets rätt att närvara och yttra sig vid Domarnämndens sammanträden ska begränsas.

Tidsbegränsad sekretess hos Domarnämnden

Domstolarna har en mycket viktig roll att spela i den svenska samhällsordningen, inte minst när de utövar normprövning eller har att väga enskildas anspråk mot allmänna intressen. Det krävs därför starka skäl för att göra avsteg från intresset av offentlighet i processen för rekrytering av domare och de möjligheter till insyn och kontroll som ett öppet förfarande ger.

Av den enkätundersökning som utredningen genomfört framgår att endast åtta procent av 7 135 tillfrågade jurister som aldrig sökt en anställning som ordinarie domare svarade att de hade avstått från det på grund av offentligheten. Utredningen konstaterar mycket riktigt att enkätsvaren endast ger ett begränsat stöd för att en sekretessreglering skulle vara nödvändig för att ett större antal jurister skulle söka anställning som ordinarie domare.

Vad gäller rekrytering av domare till de högsta instanserna fördes i samband med avskaffandet av det s.k. kallelseförfarandet vissa farhågor fram om att det för främst jurister med en privat anställning skulle vara känsligt att offentligt framträda som sökande till en domarbefattning. Det är självfallet av utomordentligt stor vikt att de högsta domstolarna kan rekrytera de allra främsta juristerna och ha ledamöter med olika erfarenhetsbakgrunder i sin krets. En sekretessreglering av den innebörd som utredningen förespråkar kan emellertid knappast bidra till detta.

Den nyss nämnda enkätundersökningen avser ansökan till ordinarie domaranställning generellt. Det kan utifrån den undersökningen inte dras några slutsatser om hur avsaknaden av sekretess i ansökningsförfarandet påverkar juristers vilja att söka en befattning som justitieråd.

I beredningen av detta yttrande har justitierådet tillika ordföranden på avdelning Henrik Jermsten deltagit. Justitiesekreteraren Anna Vilgeus Huldt har varit föredragande.

På Högsta förvaltningsdomstolens vägnar

Mats Melin